

Wijzer in geldzaken Jaarplan 2022

Koersen op financiële weerbaarheid

Inhoud

Voorwoord	03	Onderzoek en innovatie	34
Inleiding	04	Communicatie	37
Context: COVID-19	04	Partners	39
Missie en speerpunten koers Wijzer in geldzaken 2019	05	Bijlage I. Inzet Wijzer in geldzaken bij de speerpunten	40
Terugblik	06		
Trends en ontwikkelingen	12		
Overzicht kernprojecten	20		
De tien bouwstenen	21		
Plannen kernprojecten 2022	22		
Onderwijs	22		
Week van het geld	25		
Pensioen3daagse	28		
Financieel fitte werknemers	31		

Voorwoord

Dit jaarplan bereikt u in een periode waarin de inflatie oploopt tot percentages die we in decennia niet hebben meegemaakt. Veel Nederlanders maken zich zorgen over de gevolgen van de prijsstijgingen voor de mate waarin zij rond kunnen komen. Tegelijkertijd zijn we de gevolgen van de coronapandemie nog niet te boven.

Hoewel uitdagend benadrukken deze ontwikkelingen eens te meer het belang van onze opdracht. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat mensen grip houden op hun uitgaven en inkomsten, dat ze financieel weerbaar zijn tijdens onverwachte levensgebeurtenissen en crises én dat ze rekening houden met de lange termijn? Het zijn vragen waarvoor we ons als platform Wijzer in geldzaken dagelijks inzetten en die er uiteindelijk toe moeten bijdragen dat Nederlanders financieel fitter worden.

Aan het begin van de coronacrisis zagen we gelukkig dat het besef onder Nederlanders groeit dat buffersparen belangrijk is. Tegelijkertijd is het rendement op spaargeld zo goed als nihil of zelfs negatief. Dit maakt sommige lageinkomensgroepen, zoals jongeren, extra kwetsbaar voor de online verleidingen van crypto's of andere risicovolle beleggingsproducten. Hier ligt een belangrijke taak voor het onderwijs. Het is daarom ook goed dat Wijzer in geldzaken zich hard blijft maken voor het structureel borgen van financiële educatie in het curriculum.

Daarnaast blijft het van belang dat we aandacht houden voor gebeurtenissen die ertoe kunnen leiden dat Nederlanders in de financiële problemen komen. Dat kan betrekking hebben op een levensgebeurtenis als ontslag of ziekte, maar kan ook het gevolg zijn

van knelpunten in het beleid van de overheid of van het handelen van instellingen. Om dat te voorkomen dienen we ons steeds de vraag te stellen of datgene wat we van mensen vragen ook doenlijk is en of de gevolgen niet disproportioneel zijn als mensen om welke reden dan ook niet in staat zijn om in actie te komen.

Met het aantreden van het nieuwe kabinet staan we aan de vooravond van grote hervormingen op de arbeidsmarkt en rond pensioen. Onderwerpen die mensen direct raken in de portemonnee. We moeten daarom extra goed nadenken over de vraag hoe we eraan kunnen bijdragen dat mensen verstandige financiële keuzes maken. Juist nu wetgeving nog in de maak is en pensioenfondsen en instellingen zich voorbereiden op de implementatie van een grote stelselwijziging.

Gelukkig kunnen we daarbij putten uit een groeiend aantal gedragsinzichten, zoals het besef dat een veelheid aan keuzemogelijkheden mentaal belastend kan werken en weten nog geen doen is. Ik sluit af met een aansporing aan ons allen van Hare Majesteit de Koningin:

“Veel mensen hebben een steun in de rug nodig bij het maken van verstandige financiële keuzes. Laten we hen daarin bijstaan, ook online!”

Joost Smits, voorzitter
Wijzer in geldzaken

Mede namens **Hare Majesteit Koningin Máxima**, erevoorzitter Wijzer in geldzaken

Inleiding

Context: COVID-19

De terugkerende aanwezigheid van het coronavirus en de maatregelen ter bestrijding ervan, hebben ook in 2021 menig organisatie op de proef gesteld. Wijzer in geldzaken is daarop geen uitzondering. Soms was het schipperen om onze plannen uit te kunnen voeren, maar ons team is inmiddels behendig in het uitwerken van alternatieve scenario's en het aanbieden van hybride evenementvormen. Dit om ook onder veranderende omstandigheden de continuïteit van activiteiten te kunnen waarborgen.

En dat is nodig, want hoe langer de coronacrisis duurt, hoe meer er duidelijk wordt over de effecten op de financiële fitheid van Nederlanders. We wisten al dat laagbetaalde flexwerkers en laagbetaalde zzp'ers - toch al financieel kwetsbare groepen -

extra hard geraakt worden. Maar we zien ook nieuwe, voorheen minder kwetsbare, groepen in de problemen komen. Denk aan MKB-ondernemers die zich in de schulden steken en hun spaar- en pensioengeld opmaken om een faillissement af te wenden. Dit laat zien dat de kwetsbare groepen van vandaag in de toekomst weer anders kunnen zijn.

Daar tegenover staat een substantiële groep Nederlanders voor wie de coronacrisis vooralsnog weinig tot geen grote financiële gevolgen heeft gehad, vooral door de ruime steunmaatregelen van de overheid. Zij waren het die in 2021 in groten getale de Nederlandse spaarsaldi opstuwden, omdat mensen minder geld uitgaven aan zaken als vakanties en uitgaan.

Het is een extra buffer die goed van pas komt in het jaar dat voor ons ligt. Door de stijgende (energie)prijzen ontstaat bij veel Nederlanders nieuwe onzekerheid. De oplopende inflatie maakt het nog belangrijker dat mensen inzage hebben in hun financiën en waar nodig handelend optreden om hun inkomsten en uitgaven weer in balans te brengen. Lukt dit niet, dan moeten zij de weg kunnen vinden naar adequate ondersteuning of hulpverlening.

De maatschappelijke ontwikkelingen onderstrepen nog maar eens dat financiële problemen iedereen kunnen overkomen. Lang niet altijd komt dat door de verkeerde financiële keuzes. Dit is een hardnekkig misverstand dat ook in 2021 onder leidinggevendenden nog wijdverbreid was, laat onderzoek van Wijzer in geldzaken zien. Naast financiële educatie en voorlichting blijft bewustwording onder werkgevers en vroege signalering van geldzorgen op de werkvloer evengoed een belangrijke opdracht voor ons platform in 2022.

Missie en speerpunten koers Wijzer in geldzaken 2019

In mei 2019 lanceerde Wijzer in geldzaken de nieuwe koers met de vernieuwde missie:

Missie

Wijzer in geldzaken is hét platform waarin partners hun krachten bundelen om de financiële fitheid van Nederlanders te bevorderen.

Het platform richt zich daarbij de komende jaren op de volgende vijf speerpunten. Wijzer in geldzaken richt zich in alles op het voorkomen van financiële problemen vanuit het speerpunt *Financieel voorbereid op de toekomst (1)*. Het voorbereiden van huishoudens op onverwachte uitgaven en op levensgebeurtenissen staat centraal in de activiteiten van Wijzer in geldzaken. Het kernproject Pensioen3daagse is hier een voorbeeld van.

Wijzer in geldzaken

Daarnaast maken we ons hard voor *Structurele aandacht voor financiële vaardigheden op school (2)*. Vanuit het kernproject Onderwijs blijft de inzet om financiële vaardigheden tot onderdeel te maken van het nieuwe

onderwijscurriculum onverminderd van kracht. Parallel ontwikkelen de partners van Wijzer in geldzaken hun eigen activiteiten voor het onderwijs tijdens de Week van het geld, zoals het uitbouwen van activiteiten van primair onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs. Daarbij wordt ondersteuning gezocht op lokaal niveau, aansluitend op gemeentelijk beleid op het terrein van schuldpreventie.

We hebben nadrukkelijker *Aandacht voor kwetsbare groepen (3)*. Om financieel kwetsbare groepen te bereiken, is het nodig dat we inzetten op *Verdere krachtenbundeling (4)* met bijvoorbeeld onze partners, gemeenten, werkgevers en vrijwilligersorganisaties. Zo hebben we in het kernproject Financieel fitte werknemers expliciet aandacht voor laaggeletterde werknemers. Ook sluiten we aan bij kanalen die op het terrein van educatie en voorlichting de weg naar financieel kwetsbare doelgroepen al weten te vinden. En we hebben ook *Innovatie en Onderzoek (5)* nodig voor het bereiken en helpen van financieel kwetsbare groepen. Wijzer in geldzaken stimuleert innovaties op het terrein van financiële fitheid, zowel in beleid als in educatie. Wijzer in geldzaken initieert en stimuleert onderzoek naar effectiviteit van interventies en vertaalt relevant onderzoek naar de praktijk. En deelt deze kennis actief binnen het platform en daarbuiten.

Per speerpunt heeft Wijzer in geldzaken in de nieuwe koers aangegeven waarvoor het platform zich de komende jaren specifiek gaat inzetten, zie bijlage I.

Terugblik

Hieronder volgt per kernproject van Wijzer in geldzaken een beschrijving van de hoogtepunten in 2021.

Onderwijs

- De website [Geldlessen.nl](https://geldlessen.nl) is compleet vernieuwd met een verbeterde leermiddelenzoekmachine voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs, mbo en speciaal onderwijs. De homepage trok in 2021 17.360 nieuwe gebruikers. Dit is een groei van 44% ten opzichte van 2020.
- Er werden 24.807 lespakketten voor het basisonderwijs besteld. Dit is het hoogste aantal ooit (ter vergelijking: in het schooljaar 2019-2020 werden 21.428 pakketten besteld). 835 klassen deden de splinternieuwe digiles, waarvoor we in juli een internationale Comenius EduMedia award wonnen voor innovatieve multimediale onderwijsproducten.
- In samenwerking met het onderwijsvakblad Didactief maakten we een [special](#) over financiële geletterdheid voor docenten in het voortgezet onderwijs. Dit werd in een oplage van 10.280 exemplaren als bijlage bij Didactief verstuurd aan abonnees. Daarnaast werd de special in samenwerking met de Vecon (de vakvereniging van economiedocenten) als bijlage verstuurd naar de 2200 abonnees van hun tijdschrift.
- Het internationale project EUFIN werd afgerond. Opbrengst van het project is een lesmodule financiële educatie voor lerarenopleidingen, diverse lesmaterialen voor internationaal gebruik en een kennisbank op de website [Eufin.org](https://eufin.org).
- We hielden een kwantitatief en kwalitatief onderzoek onder mbo-docenten burgerschap over financiële educatie.

Onder andere de NOS en het AD besteedden uitgebreid aandacht aan de uitkomsten van het onderzoek, waaruit bleek dat 64% van de docenten studenten in de klas heeft met financiële problemen. Slechts 16% van de docenten vindt zijn of haar studenten voldoende in staat juiste financiële keuzes te maken op 18-jarige leeftijd.

- We ontwikkelden diverse materialen voor het mbo waaronder een z-card voor docenten met tips, ideeën en lesmaterialen over financiële educatie. Ook produceerden we drie filmpjes waarin mbo-studenten spreken over 18 worden, geldezels en omgaan met geld, en een les over geldezels in ons Lessonupkanaal. De les is op het moment van schrijven meer dan 500 keer gebruikt.
- We bleven de ontwikkelingen rondom de curriculumvernieuwing voor primair en voortgezet onderwijs volgen. In 2021 werd er een wetenschappelijke commissie samengesteld die de Tweede Kamer adviseert. Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) heeft eind 2021

van de Tweede Kamer de opdracht gekregen om aan de slag te gaan met de kerndoelen van het nieuwe curriculum. Het consortium financiële educatie, waar Wijzer in geldzaken deel van uitmaakt, heeft nieuwe kamerleden met de portefeuille onderwijs een brief gestuurd over het belang van financiële educatie in de bouwstenen die klaarliggen voor de leergebieden Rekenen & Wiskunde, Mens & Maatschappij en Digitale geletterdheid. Deze bouwstenen dienen als basis voor de te formuleren kerndoelen voor het nieuwe curriculum.

Week van het geld

- We hebben alsnog het 10-jarig jubileum kunnen vieren met een (voor het eerst) volledig digitale Week van het geld met online activiteiten. De feestelijke opening in de [Studio Week van het geld](#) vond plaats in het bijzijn van erevoorzitter Koningin Máxima, de minister van Financiën en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Vanuit de Studio Week van het geld maakten we 35 livestream programma's, zoals een dagelijks journaal, een geldlessen-proeverij en diverse talkshows. 15 programma's werden live opgenomen, 24 programma's waren van partners en in totaal realiseerden we meer dan 19.000 unieke views (gemiddelde kijktijd van 15:06 minuten).
- De website trok 57.845 unieke gebruikers (222.818 views) en met 38.615 views was de studio de best bekeken pagina.
- Er kwamen meer dan 1.500 vragen binnen van basisschoolleerlingen voor de kinderpersconferentie met de minister van Financiën en YouTuber Dylan Haegens.

- We hebben stevig ingezet op online communicatie. 1.044 unieke accounts plaatsten op diverse platformen in totaal samen 2.855 berichten. Met de online advertenties (GDN) van de studio en de kinderpersconferentie bereikten we zo'n 3,3 miljoen mensen. De social posts met Dylan Haegens haalden een miljoen views.
- De Nederlandsche Vereniging van Banken en het Verbond van Verzekeraars realiseerden als alternatief voor de duizenden fysieke gastlessen in de klas een mooi aanbod online gastlessen op afstand. De gastlessen waren verlengd beschikbaar vanaf de Week van het geld tot de zomer. Er zijn meer dan 4.000 gastlessen gegeven.

- Meer dan 25.000 klassen in het basisonderwijs bestelden het lesmateriaal van Wijzer in geldzaken.
- 36 gemeenten organiseerden een lokale Week van het geld.
- Dit jaar deed 25% van de bovenbouw (groepen 6, 7 en 8) mee aan de Week van het geld. Voorgaande edities lag dit op 37%. De veronderstelling is dat corona, de sluiting van de scholen en de achterstand in het onderwijs een negatieve invloed hebben gehad op de deelname.

Pensioen3daagse

- De 11de Pensioen3daagse in 2021 bestond uit (online) activiteiten van werkgevers, pensioenfondsen en (media) partners met als thema: 'Later goed geregeld? Check het nu!'
- De combinatie van free publicity, radio- en tv-commercials, advertenties op sociale media en websites heeft veel aandacht gegenereerd. Eén van de resultaten daarvan was de ruim 130.000 keer gestarte online pensioentool 'Later goed geregeld'. De tool werd 27.710 keer volledig ingevuld.
- Maar liefst 32% van de 30-55-jarige en 40% van de 55-65-jarige beroepsbevolking heeft actie ondernomen ten aanzien van hun pensioen of is dit van plan, blijkt uit onderzoek onder de beroepsbevolking (30-67 jaar).
- Het hybride inspiratie-event met de uitreiking van de PensioenWegwijzer 2021 in de Grote kerk te Den Haag trok 379 unieke kijkers (online en offline).
- Er zijn negen professioneel opgezette flitswebinars uitgezonden vanuit een studie met 3000 kijkers (inclusief terugkijken). De flitswebinars hebben nog steeds een grote terugkijkwaarde.

- In de 130.000 keer opgestarte pensioentool 'Later goed geregeld' is de communicatie meer gefocust op het checken van het pensioenbedrag met [Mijnpensioenoverzicht.nl](https://mijnpensioenoverzicht.nl) en de app Pensioenchecker. Ook fondsen, verzekeraars en partners hebben in hun communicatie dit jaar de focus gelegd op beide hulpmiddelen om te komen tot meer inzicht in de pensioensituatie.
- Voor de financieel kwetsbare groepen ZZP'ers en flexwerkers (laag-middenbetaald) is een eigen pensioentoolkit gemaakt, met o.a. een rekentool, video en tips.

Financieel fitte werknemers

- In september 2021 is de website [Financieelfittewerknemers.nl](https://financieelfittewerknemers.nl) vernieuwd met meer nadruk op herkennen, bespreken en verwijzen bij geldzorgen. Ook is een toolkit toegevoegd met handige materialen voor werkgevers. Daarbij is 'geef

uw werknemers een helpende hand bij geldzorgen' gebruikt als campagneboodschap.

- We hebben twee onderzoeken gepubliceerd: een onderzoek onder 1100 leidinggevend en een kwalitatief onderzoek onder werknemers.
- Vanwege COVID-19 was een fysieke bijeenkomst met werkgevers niet mogelijk. Als alternatief om werkgevers te bereiken, hebben we ervoor gekozen om samen te werken met een mediapartner.
- BNR's Big Five stond een week in het teken van schulden en geldzorgen. Deze reeks van radio-uitzendingen is gecombineerd met radiospotjes, sociale media inzet, Google en LinkedIn advertenties.
- Verder heeft Wijzer in geldzaken een webinar georganiseerd over financieel fitte werknemers (aansluitend aan de platformbijeenkomst) en meegewerkt aan webinars van anderen.

Onderzoek en innovatie

- In 2021 is ons gedragsexperiment 'Pensioenvoornemens waarmaken' gepubliceerd in '[Rijk aan Gedraginsichten](#)' als één van de 37 best practices van de Rijksoverheid. Tijdens de Pensioen3daagse in november 2020 van Wijzer in geldzaken konden mensen een reminder sturen naar hun toekomstige zelf (in januari 2021). Deze Ansichtkaart uit het verleden zorgde ervoor dat in het nieuwe jaar meer mensen de weg wisten te vinden naar [Mijnpensioenoverzicht.nl](#).
- De mens is niet zo rationeel als lange tijd gedacht. Dit inzicht staat centraal in het Actieplan Consumentenkeuzes; een initiatief van de minister van Financiën met als doel om financieel gezond

gedrag te bevorderen middels gedragsonderzoek. Samen met collega's van het ministerie van Financiën hebben we in 2021 [een kamerbrief](#) opgesteld over de voortgang van het Actieplan Consumentenkeuzes, een [website](#) opgezet om de initiatieven meer zichtbaarheid te geven en een inspiratiesessie georganiseerd om ervoor te zorgen dat in 2022 een serie nieuwe gedrags-experimenten worden opgezet binnen de financiële markten.

- Het is belangrijk om niet alleen over, maar juist ook met financieel kwetsbare groepen te praten. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Zij zijn vaak niet in panels van onderzoeksbureaus vertegenwoordigd. Je kunt bovendien niet verwachten dat ze naar jou toekomen. Eén van de manieren om ze te spreken, is door naar hen toe te gaan en ze aan te spreken op straat. Dat hebben we in 2021 gedaan in 85 [#geldgesprekken in de buurt](#) in samenwerking met TrueTalk. In een afsluitende werksessie in een Haags buurtcentrum hebben we de bevindingen gedeeld met onze partners.

Communicatie

- Op 14 juni organiseerden we de online platformbijeenkomst met als thema: #Financieelgezond- Geldzorgen, beter voorkomen dan genezen. De online bijeenkomst werd bijgewoond door 389 deelnemers. In de evaluatie kreeg de bijeenkomst een 7.9.
- Wijzer in geldzaken zet alle beschikbare communicatiemiddelen in om zowel online als offline een bijdrage te leveren aan de missie om financiële fitheid in Nederland te bevorderen. De website [Wijzeringeldzaken.nl](https://wijzeringeldzaken.nl) levert hier een belangrijke bijdrage aan met laagdrempelige en betrouwbare informatie, tools, tips en checklists. Het afgelopen jaar (2021) hadden we 2,3 miljoen bezoekers op onze website [Wijzeringeldzaken.nl](https://wijzeringeldzaken.nl).
- Actuele informatie op de website werd goed geraadpleegd, bijvoorbeeld als het gaat om veranderingen in belasting over vermogen (72.000 weergaven) en de veranderingen voor woningeigenaren (50.000 weergaven). Daarnaast blijft pensioen een goedbezocht onderwerp. Zo heeft de pagina 'Je pensioen en je AOW' zo'n 55.000 weergaven en is de tool 'Later goed geregeld?' ruim 190.000 keer bezocht.
- In het laatste kwartaal van 2021 is het aantal volgers op het Instagram-account van Wijzer in geldzaken met ruim 20% gegroeid. Er kwamen in de periode oktober tot en met december 692 unieke volgers bij. Op Instagram en Facebook bestaat de groep volgers voornamelijk uit vrouwen.
- De eindejaarstool 'Wat betekent dit voor mij' waarin de veranderingen op financieel gebied voor het nieuwe jaar op een rij worden gezet, werd door bijna 30.000 bezoekers compleet ingevuld en bijna 134.000 keer opgestart.
- Al onze websites zijn een technische update ondergaan om te kunnen voldoen aan de geldende toegankelijkheidseisen.

De website [Wijzeringeldzaken.nl](https://wijzeringeldzaken.nl) heeft tegelijkertijd een nieuwe look and feel gekregen om met de tijd mee te gaan. Alle onderwerpen op de website zijn nu ook overzichtelijker en gebruiksvriendelijk in één oogopslag terug te vinden. Daarnaast is overal een nieuwe versie van Readspeaker geïmplementeerd met extra functionaliteiten, zoals naast het voorlezen het vertalen van tekst.

- Het speerpunt aandacht voor financieel kwetsbare groepen is vertaald naar een concrete gezamenlijke aanpak met tien bouwstenen om deze groepen te bereiken en te helpen. De aanpak in waaivorm bestaat uit tips, goede voorbeelden en verdere inspiratie waarmee professionals voor financieel kwetsbaren aan de slag kunnen zonder zelf opnieuw het wiel uit te vinden.

- In 2021 hebben we zes keer proactief de publiciteit gezocht met publieksonderzoek in opdracht van Wijzer in geldzaken. De onderwerpen betroffen in chronologische volgorde: financiële gevolgen van de coronacrisis voor huishoudens, taboe op praten over geld in gezinnen, financiële geletterdheid van mbo-studenten, taboe op praten over geldzorgen op de werkvloer, (on)bekendheid met en verantwoordelijkheidsgevoel bij eigen pensioenopbouw, zorgen over stijgende (energie)prijzen en (on)bekendheid met energiesteun.
- De onderzoeksresultaten zijn door ons onder de aandacht van journalisten gebracht en verschenen in onder meer de volgende media: NOS (Radio 1, online nieuws, NOS Stories), RTL Nieuws, Telegraaf (krant, online en Telegraaf TV), Koffietijd (RTL4), Radio 2, BNR Nieuwsradio, AD, de Volkskrant, Nu.nl, Trouw, Jinek (online). Ook via onze social media kanalen hebben we aandacht besteed aan deze resultaten.
- In 2021 zijn we gestart met interne mediatrainingen voor collega's uit het communicatieteam en programmamanagers als eerste stap om meer proactief vanuit onze verschillende expertises en met meer beschikbare teamleden de media te benaderen. Dit resulteerde o.a. in een bijdrage aan Koffietijd tijdens de Week van het geld en enkele radio optredens.
- Het communicatieteam verbreedde haar kennis door het volgen van een drietal trainingen over de nieuwste communicatie inzichten en de veranderde media consumptie (o.a. door COVID-19). Ook kreeg het hele team een training in "eenvoudige communicatie" om te zorgen dat onze boodschap voor iedereen te begrijpen is.

Trends en ontwikkelingen

De meerjarenkoers 2019 is het uitgangspunt van de activiteiten van **Wijzer in geldzaken tussen 2019 en 2023** en vormt de basis voor onze jaarplannen. In de koers beschrijven we trends en ontwikkelingen.

In de afgelopen drie jaar is de samenleving mede door de coronacrisis erg snel veranderd. Sommige ontwikkelingen zijn versneld, terwijl andere trends inmiddels enigszins zijn verstild. Om met onze activiteiten als platform aan te sluiten op deze tijd is het belangrijk om de laatste trends, ontwikkelingen en uitdagingen in de gaten te blijven houden. Daarom vinden we het raadzaam om die trends en ontwikkelingen tussentijds te actualiseren in dit jaarplan.

1. Gemak dient de mens?

Trends en ontwikkelingen 2019

Technologische ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. Aan de ene kant wordt geld onzichtbaarder en groeit de online economie snel. Het is makkelijker om vanuit je luie stoel geld uit te geven. Aan de andere kant zorgen technologische ontwikkelingen ervoor dat er veel meer mogelijkheden zijn voor ondersteuning, overzicht en inzicht. Er is echter een groep mensen die deze ontwikkelingen niet kan bijbenen.

Actualisering voor 2022

Tijdens de coronapandemie leerde de samenleving zich versneld digitaal te organiseren. Binnen een paar weken leerden wij hoe we op afstand moesten vergaderen, hebben scholen hun lespakketten gedigitaliseerd, boden steeds meer bedrijven hun producten online aan en vonden bijvoorbeeld hypotheekgesprekken online plaats. Een aantal digitale activiteiten zal met de tijd ongetwijfeld weer afgebouwd worden, maar van een volledige terugkeer naar de oude situatie zal geen sprake zijn.

Er is steeds minder fysiek contact tussen burger, overheid en instanties, zoals banken, terwijl sommige (kwetsbare) groepen meer behoefte hebben aan lokale offline informatie.¹ Het gaat hierbij enerzijds om mensen die niet online vaardig zijn. Anderzijds gaat het

ook om mensen die behoefte hebben aan persoonlijk contact vanwege de overvloed aan informatie die online te vinden is.

Verder heeft de digitalisering ook implicaties voor betaalgedrag. De groeiende digitale economie zorgt voor snelle betalingen en daarmee voor minder betaalpijn. Met één druk op de knop is je keuze vastgelegd.

.....
¹ DPC (2021). [Aan de slag](#). Trends en implicaties voor overheidscommunicatie 2021.

2. Nieuwe economische werkelijkheid

Trends en ontwikkelingen 2019

De aard van werk verandert als gevolg van automatisering en robotisering. Bovendien veranderen mensen vaker van baan, hebben sommigen te maken met wisselende inkomsten, komen er steeds meer zzp'ers en is er sprake van vergrijzing. Volgens het regeerakkoord van destijds wordt 'vast minder vast en flexibel minder flexibel'. Om duurzaam inzetbaar te zijn, moeten mensen zich blijven ontwikkelen. Financiële fitheid en financieel inzicht zijn hierbij voorwaarden. Er is een groep mensen in Nederland die door deze ontwikkelingen mogelijk in de knel komt.

Actualisering voor 2022

Duurzame inzetbaarheid is nog steeds een relevant thema bij werkgevers en beleidsmakers. Het nieuwe kabinet is voornemens om de verschillen tussen vast en flexibel werk te verkleinen en schijnzelfstandigheid tegen te gaan.²

Hoewel de kwetsbaarheid van mensen met wisselende inkomsten al langer werd gesignaleerd, heeft de coronacrisis in een klap duidelijk gemaakt hoe moeilijk hun positie is. In vergelijking met werknemers met een vast of tijdelijk dienstverband bleken werknemers met een flexibel dienstverband, zzp'ers en ondernemers vaker getroffen door de coronacrisis en ervoeren zij meer geldzorgen.³ Dit leidt ertoe dat

zij in het nu aan het overleven zijn en bijvoorbeeld niet bezig zijn met hun pensioen. Voor dit soort financieel kwetsbare groepen is maatwerk in de informatievoorziening en dienstverlening nodig. Hier houden we bijvoorbeeld rekening mee tijdens de Pensioen3daagse.

Financiële fitheid en financieel inzicht blijven voorwaarden voor duurzame inzetbaarheid en mobiliteit. Daarom is aandacht voor financiële vaardigheden in het onderwijs relevant en gaan we ook op het mbo aandacht hiervoor vragen.

2 [Coalitieakkoord 2021-2025](#).

3 [Wijzer in geldzaken en Nibud](#) (2021) - Financiële tegenslagen in de coronacrisis: de financiële gevolgen voor huishoudens en verschillen naar werksituatie.

3. Drie miljoen financieel kwetsbaren

Trends en ontwikkelingen 2019

We kennen een periode van economische groei en tegelijkertijd zijn drie miljoen Nederlanders financieel kwetsbaar. Er is een grote groep die in dit digitale tijdperk moeite heeft met het op orde houden van de eigen financiële administratie en de weg weet te vinden naar hulp.

Actualisering voor 2022

Waar in het begin van de coronacrisis [een boeggolf aan schulden](#) werd voorspeld, is de aandacht voor financiële problemen enigszins weggeëbd. De Nederlandse economie lijkt snel en krachtig te zijn hersteld uit de coronarecessie van 2020.⁴ Het bbp groeit, de werkloosheid is laag en is er veel spaargeld opgepot. Toch moeten we niet alleen oog hebben voor gemiddelden. Met bepaalde groepen in de samenleving gaat het goed, maar er zijn ook financieel kwetsbaren. Zo hebben sommige ondernemers de afgelopen tijd grote schulden opgebouwd, hebben mensen in bepaalde sectoren hun baan verloren, is er een grote groep werkende armen en puzzelen alleenstaande ouders maandelijks nog altijd met hoe ze de steeds duurder wordende boodschappen kunnen betalen.⁵ Kortom: aandacht voor financieel kwetsbare groepen blijft noodzakelijk. Met de gezamenlijke aanpak van tien bouwstenen om financieel kwetsbaren te bereiken en te helpen proberen we het voor

professionals makkelijker te maken om aan deze groepen te denken en een stap extra voor hun te zetten, bijvoorbeeld in de vorm van maatwerk. In het leernetwerk financieel kwetsbare groepen bundelen we als platform onze krachten en werken we gezamenlijk aan een pilot om financieel kwetsbare groepen te bereiken en ‘raken’ met onze boodschap over geldzaken.

.....
⁴ De Nederlandsche Bank (december 2021) - [Economische Ontwikkelingen en Vooruitzichten](#).

⁵ Geïnspireerd op het interview van Arjan Vliegthart, directeur Nibud, in [BNR's Big Five van de Schulden en Geldzorgen](#).

Het nieuwe kabinet zet de brede armoede- en schuldenaanpak met volle kracht door.⁶ Zo wordt elke vier jaar het sociaal minimum herijkt om vast te stellen of dit toereikend is om van te leven en mee te doen in de samenleving. Mensen krijgen meer ruimte om een reserve aan te houden. Ook krijgen gemeenten meer mogelijkheden om laaggeletterdheid aan te pakken en wordt hierbij gewerkt met een werkgeversaanpak. Het gaat hierbij niet alleen om vroegsignalering. De aanpak van armoede en schulden is niet alleen een taak voor hulpverleners. Ook alle spelers op de financiële markt kunnen hierbij een rol spelen en van meerwaarde zijn om financieel kwetsbare groepen te helpen en te bereiken.⁷ Het is van groot belang dat hier oog en inzet voor blijft.

⁶ [Coalitieakkoord 2021-2025](#).

⁷ Voorbeeld: [initiatief](#) Verbond van Verzekeraars om de kwetsbare klant in beweging te krijgen.

4. Veel aandacht voor persoonlijke financiën

Trends en ontwikkelingen 2019

De aandacht voor de persoonlijke financiën is de afgelopen jaren flink toegenomen, zowel in media als bij financiële instellingen. De behoefte aan financieel advies groeit en het aanbod is vaak versnipperd. De resultaten van al die inspanningen: korte termijn gedrag verbetert (zoals het regelen van de dagelijkse geldzaken), maar het lange termijn gedrag niet (zoals sparen voor later en voorbereiden op life events).

Actualisering voor 2022

Deze trend lijkt zich voort te zetten. Evenals voorgaande jaren is er steeds meer aandacht voor persoonlijke financiën. Zo is bij financiële instellingen meer nadruk komen te liggen op het bevorderen van verantwoord financieel gedrag van klanten, zijn gemeenten mede door de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in toenemende mate actief op het terrein van schuldpreventie en ontstaan lokale en regionale netwerken om financieel kwetsbare groepen te helpen hun financiën op orde te brengen en te houden, zoals SchuldenLab. Er zijn ook steeds meer manieren om al dan niet anoniem persoonlijk financieel advies te krijgen, bijvoorbeeld via Geldfit. We sluiten hierbij aan door op [Wijzeringeldzaken.nl](https://www.wijzeringeldzaken.nl) persoonlijke tools aan te blijven bieden, zoals de pensioentool en wat betekent dit voor mij? over de gevolgen van veranderende wet- en regeling per 1 januari voor je portemonnee.

5. Van zelfredzaamheid naar redzaamheid

Trends en ontwikkelingen 2019

De overheid worstelt met het dilemma tussen meer zelfsturing door burgers en de behoefte aan meer guidance. Zelfredzaamheid is voor sommige groepen niet weggelegd. Financiële redzaamheid gaat ook over de weg weten naar de juiste personen en instanties als je niet zelfredzaam bent.

Actualisering voor 2022

Het mensbeeld lijkt o.a. na de toeslagenaffaire volledig te zijn gekanteld. We moeten niet (alleen) de mens, maar juist ook zijn omgeving en wet- en regelgeving veranderen. In politiek en beleid wordt steeds minder vaak gesproken over 'zelfredzaamheid'. Steeds meer is er het besef dat die zelfredzaamheid voor delen van de samenleving niet is weggelegd, mede omdat regels en procedures te ingewikkeld zijn voor hen. In plaats van te hameren op 'eigen verantwoordelijkheid' en 'eigen regie', wordt er eerder gekeken naar de wet- en regelgeving. Is dat wel 'doenlijk'? Ook de komende jaren is het kabinet van plan om wetten te toetsen op eenvoud en menselijke maat, met behulp van een doenvermogenstoets.⁸

Ook partijen in de financiële markten lijken zich dit meer en meer te beseffen. Dat is dan ook de reden dat ze binnen het [Actieplan Consumentenkeuzes](#) met gedragsexperimenten nagaan hoe ze niet

de mens veranderen, maar toetsen wat ze in de communicatie, dienstverlening en keuze-omgeving kunnen veranderen waardoor mensen vaker en makkelijker financieel gezonde keuzes maken. Hierbij is ook aandacht voor het taboe op het hebben van geldzorgen. Verder moeten we er niet van uitgaan dat iedereen in staat is zichzelf te redden en financieel geletterd is. Ook de komende jaren zal Wijzer in geldzaken dan ook een coördinerende rol vervullen binnen het Actieplan Consumentenkeuzes. Samen met het Kenniscentrum Psychologie en Economisch gedrag (KCPEG) zullen we eveneens een eigen initiatief binnen het Actieplan opzetten.

.....
⁸ [Coalitieakkoord 2021-2025](#).

Bij het opstellen van onze activiteiten in dit jaarplan houden we zoveel mogelijk rekening met deze geactualiseerde trends en ontwikkelingen. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- We gaan mee met de digitalisering, bijvoorbeeld door onze activiteiten deels digitaal te laten plaatsvinden en inhoudelijk aandacht te hebben voor het thema, zoals bij de Week van het geld dat dit jaar in het teken staat 'Van Doekoe tot Digi'.
- Desalniettemin is het relevant om voldoende aandacht te blijven geven aan de offline werkelijkheid van velen en gaan we na hoe we informatie over geldzaken ook tastbaar en dichtbij kunnen houden voor financieel kwetsbare groepen.
- We houden rekening met specifieke groepen die mogelijk in de financiële verdrukking komen door de nieuwe economische werkelijkheid. Bijvoorbeeld door te zorgen voor meer aandacht voor financiële vaardigheden op het mbo en door tijdens de Pensioen3daagse aandacht te hebben voor laagbetaalde flexwerkers en zzp'ers die in het nu aan het overleven zijn en niet bezig zijn met hun pensioen.
- Op Wijzeringeldzaken.nl blijven we tools aanbieden die inzicht geven in de persoonlijke financiën, zoals de pensioentool en 'wat betekent dit voor mij?' over de gevolgen van veranderende wet- en regeling voor je portemonnee.

Verderop in het jaarplan zijn de plannen van de kernprojecten voor 2022 uitgebreider beschreven, waarbij impliciet deze geactualiseerde trends en ontwikkelingen zijn meegewogen in onze keuzes.

Overzicht kernprojecten

Onderwijs

Week van het geld

Pensioen3daagse

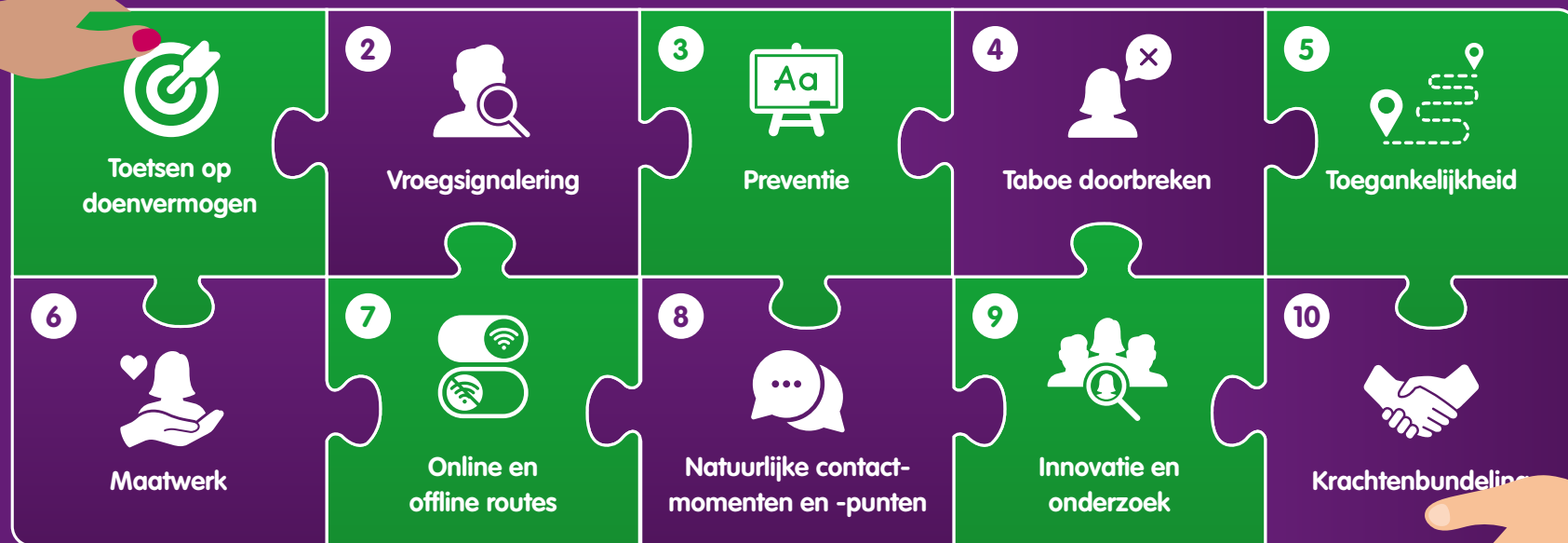
Financieel fitte werknemers

De tien bouwstenen

Iedereen kan op enig moment in het leven te maken krijgen met geldzorgen. Maatwerk is geboden om de financiële veerkracht van huishoudens te bevorderen, vooral van hen die financieel kwetsbaar zijn. Dat vergt extra aandacht en inspanningen van ons allen: overheden, instanties en financiële sector. Om een ieder van ons daarbij op weg te helpen, heeft het platform Wijzer in geldzaken tien bouwstenen geformuleerd als kader voor een gezamenlijke aanpak om financieel kwetsbare groepen te bereiken en te helpen. Ze zijn bedoeld om ook diegenen op weg te helpen die minder

goed in staat zijn uit eigen beweging gezonde financiële keuzes te maken. Als platform integreren we de bouwstenen in onze kernprojecten: Onderwijs, de Week van het geld, de Pensioen3daagse en Financieel fitte werknemers en andere activiteiten van Wijzer in geldzaken. Daarbij streven we er ook naar om steeds meer inzicht te krijgen in wat werkt voor financieel kwetsbare groepen. Per kernproject benoemen we welke bouwstenen we in 2022 gaan implementeren.

Plannen kernprojecten 2022

Onderwijs

Bij het voorkomen van financiële problemen speelt het onderwijs een belangrijke rol. Het onderwijsprogramma van Wijzer in geldzaken is erop gericht dat kinderen en jongeren vanaf jonge leeftijd financiële vaardigheden aanleren en dat financiële vaardigheden structureel onderdeel worden van het schoolcurriculum voor alle typen onderwijs. Niet als apart vak, maar als onderdeel van bestaande vakken en leergebieden.

Zo lang financiële educatie nog geen vast onderdeel is van het curriculum blijven we dit thema agenderen en aandacht vragen voor het belang van financiële educatie op school. We geven richting en faciliteren docenten bij het behandelen van financiële vaardigheden in de klas. Bijvoorbeeld door materialen en lesprogramma's in kaart te brengen en deze te ontsluiten via de onderwijswebsite [Geldlessen.nl](https://geldlessen.nl).

We verspreiden samen met partners op effectieve wijze materialen voor alle onderwijstypen die binnen en buiten de Week van het geld kunnen worden ingezet. Door onderzoek te doen en kennis te delen over effectieve financiële educatie dragen we bij aan het vergroten van het bereik van educatieve projecten. Daarnaast zorgen we voor krachtenbundeling en samenwerking met onderwijsinstellingen, uitgeverijen, educatieve organisaties en de financiële sector. Dit alles met als doel ervoor te zorgen dat docenten genoeg handvatten en informatie hebben om met het thema financiële educatie in de klas aan de slag te gaan.

Focus

Het onderwijsprogramma focust zich op structurele aandacht voor leren omgaan met geld op school in alle onderwijsniveaus. Uit onderzoek van Wijzer in geldzaken¹ blijkt dat 97% van de mbo-docenten burgerschap het (zeer) belangrijk vindt om aandacht te besteden aan financiële educatie in de les. 64% van de burgerschaps-docenten ziet studenten met financiële problemen in de klas. Onderzoek van Nibud² toont bovendien aan dat 28% van de mbo-studenten schulden heeft, en dat er onder studenten veel onwetendheid is over zaken als studiefinanciering, zorgtoeslag en belastingaangifte. Hierdoor lopen studenten veel geld mis.

Daarom continueren we onze inspanningen op het gebied van het mbo en focussen we in 2022 op het uitbreiden van ons bereik op

mbo's en onder mbo-docenten. Hoewel docenten het thema belangrijk vinden, kan 48% van de docenten geen projecten noemen die tot doel hebben financiële vaardigheden te vergroten. De Week van het geld wordt door 16% van de docenten genoemd en 3% van de docenten noemt Wijzer in geldzaken. Daar is nog veel ruimte voor verbetering.

Doelgroepen

Wijzer in geldzaken richt zich op alle onderwijsniveau van basis-onderwijs tot en met mbo. In de projecten hebben we echter een prioritering aangebracht, omdat we keuzes moeten maken naar

.....
¹ <https://www.wijzeringeldzaken.nl/bibliotheek-/rapportage-financiele-educatie-in-het-mbo-def.pdf>

² <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-mbo-onderzoek-2021/>

welke doelgroepen de meeste aandacht uitgaat. Bovendien verdient iedere doelgroep een eigen aanpak. Onze primaire focus ligt op het vergroten van het bereik binnen het mbo onder zowel leerlingen als docenten. Daarnaast willen we ons bereik binnen het primair onderwijs bestendigen. Het voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs nemen we waar mogelijk mee in de projecten.

Doelstellingen

- Hoofddoelstelling is dat financiële educatie structureel onderdeel wordt van het curriculum. De ontwikkelingen rondom de curriculumvernieuwing PO en VO worden nauwlettend gevolgd en Wijzer in geldzaken blijft zich inzetten voor het verankeren van financiële vaardigheden in de kerndoelen van het curriculum.
- Daarnaast wil Wijzer in geldzaken haar bereik vergroten binnen het mbo en het bereik binnen het primair onderwijs bestendigen.
- De ambitie is om de website [Geldlessen.nl](https://geldlessen.nl) verder te laten groeien als het onderwijsplatform op het gebied van financiële educatie. Dat wil zeggen: de bekendheid en bezoekersaantallen van de website verhogen, en het aanbod in de leermiddelendatabase uitbreiden en actualiseren.

Innovaties

- Wijzer in geldzaken organiseert in 2022 een conferentie voor docenten burgerschap op het mbo en economiedocenten uit het voortgezet onderwijs met als thema financiële educatie.

Tijdens de studiedag zullen er presentaties en lezingen zijn over het nut en de noodzaak van financiële educatie. Ook nodigen we organisaties met best practises uit om workshops te geven over hun lesprogramma's. We willen een live bijeenkomst organiseren. Mocht dit gezien de situatie niet mogelijk zijn, dan kijken we of er online alternatieven mogelijk zijn.

- We doen onderzoek naar in hoeverre financiële vaardigheden aan bod komen in diverse methodes burgerschap voor het mbo en maken een witte-vlekkenplan.
- We formuleren een nieuwe communicatieaanpak voor het schooljaar 2022-2023 waarin ook een campagne voor [Geldlessen.nl](https://geldlessen.nl) wordt meegenomen.
- We onderzoeken de mogelijkheid om in te zetten op een campagne gericht op jongeren, waarin we thema's zoals studie-financiering, zorgtoeslag of belastingaangifte onder de aandacht brengen. Dit naar aanleiding van de uitkomsten van het Nibud mbo-onderzoek, waaruit blijkt dat dit thema's zijn waar veel onwetendheid over is bij mbo-studenten.
- In 2022 maken we een afweging in kosten en baten voor de aanwezigheid van Wijzer in geldzaken op de Nationale Onderwijstentoonstelling (NOT) in januari 2023. En treffen we indien we besluiten aanwezig te zijn voorbereidingen voor de stand.
- We intensiveren het contact en de samenwerking met docenten en relevante onderwijspartners zoals het kennispunt burgerschap (MBO raad), lerarenopleidingen, vakverenigingen en aanbieders van lesmateriaal.

Week van het geld

28 maart tot en met 1 april 2022 organiseert Wijzer in geldzaken met haar partners de 11^e Week van het geld. Met deze jaarlijks terugkerende projectweek voor het onderwijs hebben we het belang van financiële educatie in Nederland op de kaart gezet. Jaarlijks doen meer dan 500.000 basisschoolleerlingen in de klas mee aan de Week van het geld. Structurele aandacht voor financiële vaardigheden op school is echter in alle lagen van het onderwijs nodig. Jongeren moeten beter voorbereid worden op hun 18e jaar wanneer ze financieel verantwoordelijk worden geacht. Internationaal onderzoek¹ laat zien dat één op de vijf 15-jarigen in Nederland de basisvaardigheden mist om alledaagse financiële beslissingen te nemen. En veel mbo-studenten blijken geld mis te lopen² door een gebrek aan financiële kennis over onderwerpen als belastingaangifte en zorgtoeslag. Wijzer in geldzaken gaat de Week van het geld in 2022 ook in het mbo organiseren.

1 [OESO rapport \(2017\)](#)

2 [Nibud Mbo-onderzoek \(2021\)](#)

Thema

Het thema van de Week van het geld 2022 is ‘*van Doekoe tot Digi*’.

Internetbankieren, betaalverzoeken en contactloos betalen zijn voorbeelden waarbij de digitalisering in de financiële sector aan consumenten veel gebruikersgemak biedt. Maar met het gemak komen ook financiële risico's. Mede door digitalisering nemen jongeren steeds vroeger deel aan het economische verkeer en moeten ze al vroeg financiële beslissingen nemen die langere tijd van grote invloed kunnen zijn op hun leven. Ook speelt online fraude een rol waarbij misbruik wordt gemaakt van de digitalisering. Dit dilemma wordt tijdens de Week van het geld 2022 vanuit verschillende perspectieven belicht.

Doelgroepen

De Week van het geld 2022 is in de communicatie primair gericht op leerkrachten/docenten in het primair onderwijs en het mbo. Daarnaast is er ook aandacht voor financiële educatie thuis en wordt gewerkt aan een community van gemeenten die zich manifesteren als lokale ambassadeurs van de Week van het geld.

Doelstellingen

De Week van het geld is tweeledig wat betreft opzet:

1. Met de Week van het geld wil Wijzer in geldzaken landelijk aandacht vragen voor het belang van structurele financiële educatie voor kinderen en jongeren in het onderwijs.
2. Ook willen we leerkrachten/docenten, ouders en gemeenten enthousiast maken om aandacht te besteden aan leren omgaan met geld.

Voor het tweede punt zijn hieronder meetbare doelstellingen opgesteld.

Primair onderwijs (po)

- Minimaal 75% van de docenten in het po kent de Week van het geld spontaan en tenminste 90% noemt de Week van het geld 2021 wanneer geholpen (respectievelijk 88% en 99% in 2021).
- Minimaal 45% van de docenten in het po geeft aan aandacht te besteden aan leren omgaan met geld in de klas door mee te doen aan een of meer activiteiten van de Week van het geld (25% in 2021).
- Minimaal 80% van de docenten in het po is van plan om ook na de Week van het geld in de klas vaker aandacht te besteden aan leren omgaan met geld (83% in 2021).

Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

- Minimaal 45% van de docenten mbo burgerschap kent de Week van het geld spontaan en tenminste 65% noemt de Week van het geld wanneer geholpen (respectievelijk 16% en 42% in 2021).

- Minimaal 20% van de mbo-docenten burgerschap geeft aan aandacht te besteden aan leren omgaan met geld in de klas door mee te doen aan een of meer activiteiten van de Week van het geld (nulmeting in 2021: 14% heeft wel eens meegedaan).
- Minimaal 70% van de docenten Burgerschap in het mbo is van plan om ook na de Week van het geld in de klas vaker aandacht te besteden aan leren omgaan met geld (geen nulmeting).

Thuis

- Minimaal 50% van de ouders (po) praat tijdens de Week van het geld tenminste 1 keer met hun kind(eren) over geld(zaken) (45% in 2021).
- Minimaal 80% van de ouders (po) is van plan om ook na de Week van het geld thuis vaker aandacht te besteden aan leren omgaan met geld (81% in 2021).

Gemeenten

- Tenminste 50 gemeenten nemen actief deel aan de Week van het geld met een lokale Week van het geld (36 gemeenten in 2021).
- Tenminste 25 beproefde initiatieven in de Wegwijzer Jongeren en Geldzaken (nieuw in 2022).

Innovaties

- Ook in 2022 hebben we nog te maken met COVID-19. In 2021 hebben Wijzer in geldzaken en haar partners veel ervaring opgedaan met online activiteiten, zoals online gastlessen. In 2022 kiezen we voor een hybride opzet waarbij we tijdig kunnen schakelen tussen offline en online.
- In 2021 was Studio Week van het geld het kloppend hart van de projectweek met 35 verschillende programma's. In 2022 komt een

nieuwe serie van vijf uitzendingen 'Week van het geld journaal' voor het primair onderwijs.

- Docenten hebben ons te kennen gegeven dat ze graag fysiek materiaal ontvangen om in de klas te gebruiken. Tijdens deze Week van het geld is er een Doekrantje (po) en Geldspecial (mbo). Deze zijn per januari bestelbaar op Weekvanhetgeld.nl.
- Voor de doelgroep mbo is Wijzer in geldzaken een samenwerking aangegaan met jongeren radiozender FunX. Zij gaan gedurende de Week van het geld redactionele aandacht besteden aan het thema van de week. Daarnaast organiseren we, indien de maatregelen dat toestaan, samen met FunX en de gemeente Amsterdam een live event speciaal voor mbo-studenten.
- In aanloop naar de Week van het geld kunnen scholen gastlessen aanvragen voor het po en het mbo.
- Voor gemeenten ontwikkelt Wijzer in geldzaken een online Wegwijzer: Jongeren en Geldzaken. Hiermee kunnen gemeenten onderling kennis en ervaringen delen over bestaande initiatieven.

Pensioen3daagse

1 tot en met 3 november 2022 organiseren we als platform Wijzer in geldzaken met onze partners de 12^e Pensioen3daagse. In de media is veel aandacht voor pensioen, zoals voor het pensioenakkoord, het wel of niet korten van pensioenen en de verhoging van de AOW-leeftijd. Echter, ondanks dat men het pensioen erg belangrijk zegt te vinden en men vaak het voornemen heeft om er actiever mee aan de slag te gaan, blijft actie uit.

Pensioen is iets wat ingewikkeld en ver weg is. We activeren mensen op een laagdrempelige manier en bieden duiding en handelingsperspectief. Samen met partners en werkgevers stimuleren we Nederlanders persoonlijke tools te raadplegen, zoals [Mijnpensioenoverzicht.nl](https://mijnpensioenoverzicht.nl) (MPO), de Pensioenchecker en Mijnomgevingen van pensioenaanbieders.

Onder 55-plussers was in vorige jaren het bereik van de Pensioen3daagse al aardig. Dit is logisch met het oog op de levensgebeurtenis ‘met pensioen gaan’. Voor de jongere doelgroep (30 tot 55 jaar) is het zaak om duidelijk te maken dat pensioen niet pas speelt na je AOW-leeftijd, maar dat het tijdig goed regelen van je pensioen - en dit kan op elk moment - een zorg minder kan zijn. Aansluiten bij actuele levensgebeurtenissen voor deze groep biedt aanknopingspunten om de groep stil te laten staan bij hun pensioen.

Focus

De focus voor 2022 wordt in twee delen opgesplitst:

1. Actiematige focus: Check je pensioen!
 - Wat is je pensioenbedrag?
 - En reflectie hierop: is het pensioenbedrag genoeg en heb je het verder goed geregeld?
2. Gevoel/kennis focus: bij de begeleiding naar de pensioenhervorming. We gebruiken hierbij de Roadmap Communicatie op weg naar 2025 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de pensioensector als basis.

Doelgroepen

De primaire doelgroep is de beroepsbevolking 30-55 jaar. De 55-plusser loopt in de praktijk automatisch mee in het bereik van de pensioencommunicatie. Daarnaast hebben we aandacht voor financieel kwetsbare groepen. Er zal een onderzoek opgestart worden om de vraag te beantwoorden om de behoeften in kaart te brengen, waarna met de sector een hiërarchie in problemen/grootte opgezet wordt en subdoelgroepen worden geformuleerd. Denk aan migranten, gescheiden mensen, parttimers, zzp'ers, flexwerkers,

laaggeletterden e.d. Ook werkgevers zijn een doelgroep voor de Pensioen3daagse als een van de manieren om werknemers te bereiken.

Doelstellingen

De precieze invulling van de Pensioen3daagse 2022 wordt nog uitgewerkt door Wijzer in geldzaken in samenspraak met de Expertgroep Pensioen3daagse. Uit gesprekken in 2021 en eerste cijfers uit de evaluatie 2021 is de volgende aanzet in de hoofd-doelstellingen gemaakt (iets hoger dan de resultaten van 2021):

- 45% van de werkende 55-plussers onderneemt actie of is dit van plan in navolging van de aandacht voor het thema pensioen rondom de Pensioen3daagse. Zij verdiepen zich bijvoorbeeld in hun pensioen via [Mijnpensioenoverzicht.nl](https://mijnpensioenoverzicht.nl), treffen extra voorzieningen of vragen advies van een deskundige.
- 35% van de werkenden tussen 30 en 55 jaar onderneemt actie of is dit van plan in navolging van de aandacht rondom het thema pensioen tijdens de Pensioen3daagse.
- Een stijgende groep werkenden kijkt naar zijn pensioenbedrag of is dit van plan via [Mijnpensioenoverzicht.nl](https://mijnpensioenoverzicht.nl), Pensioenchecker, een Mijnomgeving of UPO in navolging van de aandacht rondom het thema pensioen tijdens de Pensioen3daagse.
- Minimaal één nieuwe samenwerking met een partij gericht op een nader te bepalen financieel kwetsbare groep.
- Minimaal 130 organisaties melden zich aan als deelnemer van de Pensioen3daagse 2022.

Innovaties

Enkele kernelementen van de Pensioen3daagse 2022 zijn:

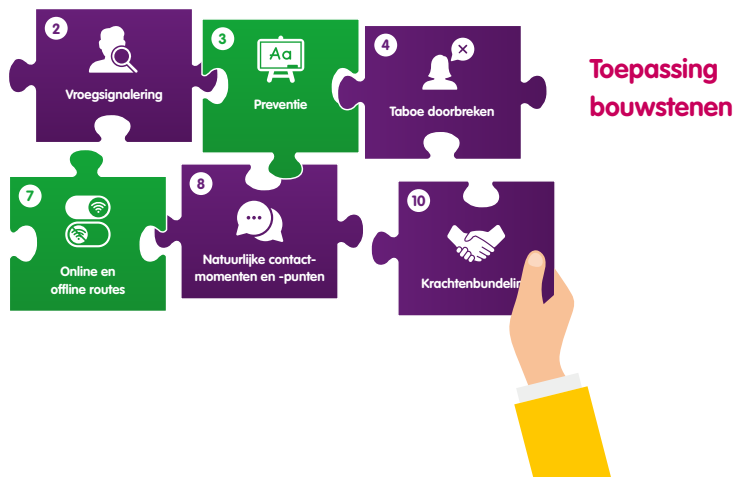
- We zoeken naar vernieuwende beeldbepalende elementen in het programma om extra aandacht te genereren. Denk aan activiteiten, zo mogelijk met partners, die qua beeld echt eye-catchers zijn. Iets dat zich onderscheidt van eerdere jaren, bijvoorbeeld een fysieke attractie, spel of vernieuwend kanaal.
- De afgelopen jaren lieten zien dat er een actievere benadering nodig is om werkgevers te activeren richting hun medewerkers. Hiervoor zal Wijzer in geldzaken 'on tour' gaan langs diverse grote werkgevers en pensioenuitvoerders in de eerste helft van het jaar met actief accountmanagerschap.
- We zetten een lange-termijn-samenwerking op met een organisatie die in nauw contact staat met de te kiezen financieel kwetsbare groep. En we oriënteren ons hierbij op effectieve kanalen om verbinding te maken met deze moeilijk bereikbare groepen.

- Het in 2021 opgestarte Hoofdkwartier Communicatie Pensioenen met de pensioenpartners maakt een basis aan content, o.a. rondom misverstanden over het nieuwe pensioenakkoord. Wijzer in geldzaken is ook lid en zal hier haar bijdrage aan leveren en delen benutten in de Pensioen3daagse.
- Met de verschillende pensioenpartners zetten we bestaande online tools en sites in om de kracht van al bestaande en eenduidige communicatie optimaal te gebruiken.
- De basisoproep om je te verdiepen in je pensioen zal ook in offline kanalen voor financieel kwetsbaren ingezet worden. Daarnaast benoemen we voor deze groepen hulpopties in alle middelen.
- In het najaar 2022 lijkt de kans aanwezig dat COVID-19 nog een factor is. Samen met de partners maken we een hybride basis (mix van online én fysiek) voor de Pensioen3daagse 2022, met een alternatief scenario voor een online editie.

Financieel fitte werknemers

In 2022 bestaat het project voor werkgevers vijf jaar. Het onderwerp 'financieel fitte werknemers' blijft onverminderd actueel: nog steeds heeft circa één op de vijf huishoudens geldzorgen. Mede door de coronacrisis en stijgende energieprijzen komen meer werkenden financieel in de knel. Inmiddels zijn steeds meer werkgevers en koepels in actie gekomen voor personeel met geldzorgen. Dat gebeurt op diverse manieren: van inhuur van budgetcoaches of inzetten van eigen sociale fondsen tot het promoten van nieuwe anonieme routes, zoals [Geldfit.nl](https://geldfit.nl) (verwijswebsite bij geldzorgen) en Geldvinder (platform voor financiële fitheid). Op de website Financieelfittewerknemers.nl worden tips en tools voor werkgevers gedeeld, o.a. om geldzorgen te herkennen, bespreken en te verwijzen. Ook worden goede voorbeelden gedeeld en kunnen werkgevers gratis meedenkgesprekken aanvragen en vragen stellen per mail.

Focus

Uit [onderzoek](#) van Wijzer in geldzaken in 2021 onder 1100 leidinggevenden bleek dat driekwart van de werkgevers het belangrijk vindt om werknemers met geldzorgen een helpende hand te bieden. Ongeveer tweederde heeft daarvoor al mogelijkheden ingericht, maar die zijn bij werknemers vaak onbekend. Ook bleek uit het onderzoek dat er grote verschillen zijn tussen werkgevers in hun

aanpak van werknemers met geldzorgen. We willen de verschillende fasen waarin werkgevers zitten en hun behoeften verder uitdiepen en in onze communicatie verwerken, zodat de drempel naar (meer) actie lager wordt. Daarbij willen we ook meer aandacht besteden aan weerstand bij zowel werkgevers als werknemers om geldzorgen op de werkvloer te bespreken. En aan de voordelen

voor werkgevers om bij geldzorgen een helpende hand te bieden, zoals minder ziekteverzuim, minder concentratieverlies en minder loonbeslagen. Verder willen we meer aansluiting zoeken bij thema's die werkgevers aanspreken, zoals duurzame inzetbaarheid, personeel behouden en aantrekken, (digi)taalvaardigheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Uit het onderzoek bleek ook dat leidinggevenden en werknemers veel praten over levensgebeurtenissen, zoals scheiden en

gezondheidsproblemen. Deze gebeurtenissen worden echter niet herkend als oorzaak van geldzorgen. Ook worden ze niet benut als haakje voor een gesprek over geldzorgen. Dit terwijl hier veel kansen liggen voor vroege signalering van geldzorgen. Hier gaan we in 2022 meer op inspelen in onze materialen en communicatie.

Doelgroepen

De doelgroep van dit project is werkgevers. Daarbij is opnieuw extra aandacht voor sectoren met financieel kwetsbare werknemers, zoals sectoren met lagere lonen, laaggeletterden en flexwerkers. Echter omdat geldzorgen vaak worden veroorzaakt door levensgebeurtenissen, die iedereen kunnen treffen, is het onderwerp relevant voor alle soorten werkgevers. Het verschilt per bedrijf wie zich met dit onderwerp bezighoudt. Daarom gaan we naast leidinggevenden ook HR en andere beroepsgroepen benaderen, zoals salarisadministrateurs en bedrijfsmaatschappelijk werkers.

Doelstellingen

- Evenals vorige jaren willen we de bekendheid van de website vergroten, meer werkgevers bewust maken van het belang van financiële fitheid, meer werkgevers in actie krijgen en meer goede voorbeelden delen.
- Op dit moment staan ca. 75 voorbeelden van werkgevers op de website, terwijl een veelvoud aan werkgevers mogelijkheden heeft om werknemers met geldzorgen te helpen. Veel werkgevers delen dit liever niet met de buitenwereld. We streven naar 85 voorbeelden.
- In 2022 hopen we 100.000 bezoekers naar de website Financieelfittewerknemers.nl te trekken. Daarbij zetten we opnieuw de campagneboodschap 'geef uw werknemers een helpende hand bij geldzorgen en geldzaken' in.
- Terugblik op vijfjarig bestaan van het project: wat heeft het opgeleverd, hoe kunnen werkgevers beter ondersteund en bereikt worden en wat wordt de focus voor dit project in de komende jaren.

Innovaties

- In de communicatie rekening houden met fasen van werkgevers en bijbehorende behoeften.
- Ontwikkelen van gespreksstarters / handreikingen om gesprekken over geld(zorgen) makkelijker te maken en levensgebeurtenissen als haakje beter te benutten.
- Verdieping van de samenwerking met koepels, branches en aanbieders, zodat meer werkgevers worden bereikt en het makkelijker wordt om in actie te komen.

- Nog meer aandacht voor financieel kwetsbare groepen en benutten van de bouwstenen, om hen (via werkgevers) beter te bereiken en te bedienen.

Onderzoek en innovatie

Onderzoek en innovatie blijven ook het komende jaar speerpunten voor Wijzer in geldzaken. We meten welke effecten onze activiteiten hebben gehad. We streven hierbij niet alleen naar een zo groot mogelijke impact bij de massa, maar gaan ook na of onze informatie en tools terecht komen bij de mensen die dit het hardst nodig hebben. Onverminderd zal er aandacht zijn voor financieel kwetsbare groepen: hoe bereiken en 'raken' we hen met onze boodschap?

We intensiveren de samenwerking met onze partners zodat onderzoekskennis nog beter met elkaar wordt gedeeld en samenwerkingsmogelijkheden tijdig worden waargenomen. Ook de komende jaren zal Wijzer in geldzaken een coördinerende rol vervullen binnen het Actieplan Consumentenkeuzes. Samen met het Kenniscentrum Psychologie en Economisch gedrag (KCPEG) zullen we eveneens een eigen initiatief binnen het Actieplan opzetten.

Thema

Hoe vinden we een goede balans tussen online en offline en bereiken we ook financieel kwetsbare groepen? Dit thema staat centraal bij onderzoek en innovatie. Hoewel ons leven de afgelopen jaren meer online is gaan plaatsvinden en we in onze projecten steeds vaker gebruik maken van online en digitale toepassingen, blijft offline communicatie ook belangrijk. Uit de [geldgesprekken in de buurt](#) hebben we namelijk geleerd dat financieel kwetsbare groepen lastiger zijn te bereiken via de reguliere online kanalen. Bovendien hebben ze naast de bestaande barrières bij informatie over geldzaken (te complex) ook te maken met een extra barrière: informatie over geldzaken kan pijnlijk confronterend zijn. Voor het bereiken en helpen van deze groepen zijn dan ook nieuwe, innovatieve werkwijzen nodig. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kennis en expertise van onze partners. We gaan gedragsexperimenten inzetten om op kleine schaal te leren wat wel/niet werkt, alvorens wordt opgeschaald.

Doelgroepen

We richten ons op alle Nederlanders. Bijzondere aandacht gaat uit naar onderzoek onder financieel kwetsbare groepen.

Doelstellingen

- Onderzoek en innovatie vormen de basis voor onze activiteiten als platform.
- Voor alle kernprojecten worden effectmetingen uitgevoerd. Hierbij meten we hoeveel mensen we hebben bereikt en welke (gedrags)effecten onze activiteiten hebben gehad.
- Verder voeren we dit jaar drie aanvullende deelonderzoeken uit onder financieel kwetsbare groepen. Dit is een vervolg op de 'geldgesprekken in de buurt'.
- Binnen de kernprojecten voeren we kleinschalige gedragsexperimenten uit en bovendien zullen we één grootschalig gedragsexperiment opzetten.

Innovaties

Hieronder de meest opvallende activiteiten:

- Binnen onze kernprojecten voeren we kleinschalige gedragsexperimenten uit met behulp van kennis uit de gedrags-economie. Ook dit jaar hopen we een van onze gedrags-experimenten op te kunnen nemen in 'Rijk aan Gedragsinzichten' als één van de best practices van de Rijksoverheid.
- Samen met collega's van het ministerie van Financiën jagen we het Actieplan Consumentenkeuzes aan door te inspireren met voorbeelden uit het buitenland en met elkaar te bepalen waar gedragskansen liggen.

- Samen met het Kenniscentrum Psychologie en Economisch gedrag (KCPEG) zetten we een onderzoekslijn op over een onderwerp waarbij het gedragsperspectief verhelderend kan zijn en wat de komende jaren relevant zal zijn. We hebben gekozen voor het onderwerp: vroeg herkennen (en voorkomen) van geldproblemen. Ook nu een voorspelde recessie is uitgebleven, is het (mede vanwege een oplopende inflatie) noodzakelijk om alert te blijven op groeiende geldproblemen.
- Het is belangrijk om niet alleen over, maar juist ook met financieel kwetsbare groepen te blijven praten. Ook in 2022 gaan we met onderzoeksbureau TrueTalk naar volkswijken waar we mensen op straat aanspreken en interviewen. We willen onze partners hier nog nadrukkelijker bij betrekken en gezamenlijk ‘de straat op gaan’.
- Ook op andere manieren zullen we financieel kwetsbare groepen in 2022 blijven betrekken in onderzoek en innovatie. In samenwerking met taalambassadeurs van stichting Lezen en Schrijven en stichting ABC testen we onze communicatie-uitingen op begrijpelijkheid. Verder continueren we onze samenwerking met ervaringsdeskundigen van expertisecentrum Sterk uit Armoede.
- Hoe bereiken we financieel kwetsbare groepen en zorgen we ervoor dat informatie over geldzaken ook echt bij hen binnenkomt? We verkennen de mogelijkheden om gezamenlijk met onze partners in het leernetwerk financieel kwetsbare groepen eventueel een gedragsinnovatie op te zetten. Hierin willen we informatie over geldzaken tastbaar, voelbaar, impactvol en dichtbij maken voor financieel kwetsbare groepen. Om tot innovatieve oplossingen te komen, werken we hierbij mogelijk samen met een public design bureau. We kunnen streven naar een product of dienst waar we als leernetwerk gezamenlijk achter staan, dat potentie heeft voor opschaling via bijvoorbeeld de gemeenten die meedoen aan de Week van het geld en die vertaalbaar is naar de kernprojecten van Wijzer in geldzaken en de thema's van onze partners.

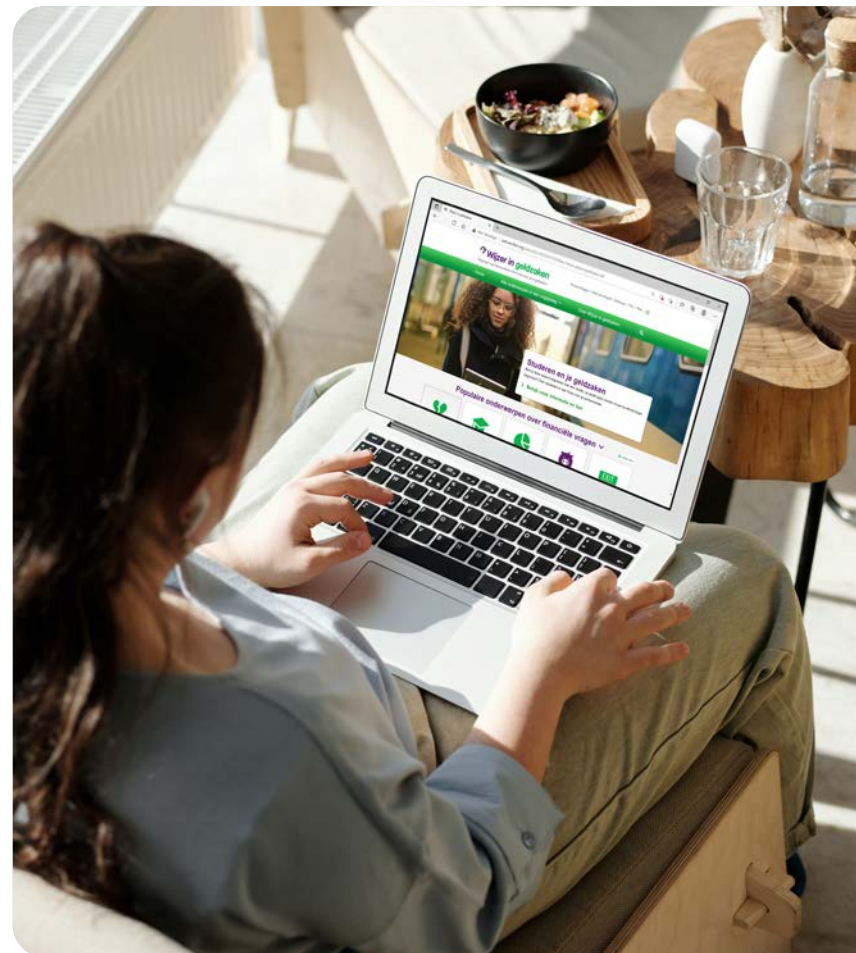
Communicatie

Wijzer in geldzaken zet alle beschikbare communicatiemiddelen in om zowel online als offline een bijdrage te leveren aan de missie om financiële fitheid in Nederland te bevorderen. De website [Wijzeringeldzaken.nl](https://wijzeringeldzaken.nl) levert hier een belangrijke bijdrage aan met laagdrempelige en betrouwbare informatie, tools, tips en checklists. Daarnaast wordt communicatie ingezet om de bekendheid en het bereik van de kernprojecten van Wijzer in geldzaken te vergroten.

Focus

Het overall thema van alle communicatieactiviteiten blijft om de financiële fitheid van consumenten te bevorderen zowel via de kernprojecten als via de website [Wijzeringeldzaken.nl](https://wijzeringeldzaken.nl). Om dit te bereiken willen we ook kijken hoe we binnen onze kernprojecten met het beschikbare budget kunnen zorgen voor een goede mix van online communicatie en offline communicatie. Het gaat hierbij niet alleen om het bereiken van mensen die niet 'online' vaardig zijn, maar ook om mensen die behoefte hebben aan persoonlijk contact vanwege de online overkill.

**Toepassing
bouwstenen**

Doelgroepen

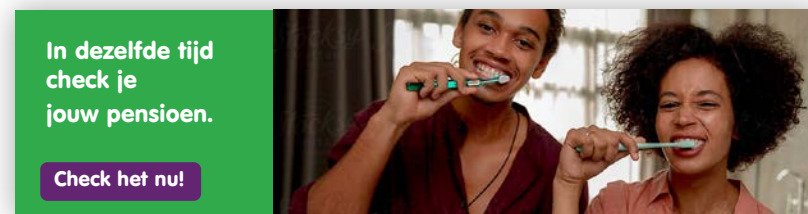
Met onze communicatieactiviteiten richten we ons op alle consumenten tussen de 18 en 80 jaar. Hierbij kijken we ook hoe we financieel kwetsbare groepen kunnen bereiken zonder dat we andere groepen te kort doen of uitsluiten. Het wordt hierbij nog belangrijker om consumenten niet als lid van een doelgroep, maar als mens te benaderen en wel op het goede moment en op de juiste manier. Daarnaast gaan we de samenwerking met onze partners verder intensiveren zowel op social media als op PR-gebied.

Doelstellingen

- Effectieve communicatie voor alle kernprojecten en platform-activiteiten.
- Begrijpelijke communicatie voor financieel kwetsbare groepen.
- Verdere optimalisatie [Wijzeringeldzaken.nl](https://www.wijzeringeldzaken.nl) door woordgebruik op B1 niveau en zoekmachineoptimalisatie.
- Continueren van contentstrategie website en socials om mensen te helpen om financieel fit te worden of te blijven. Ook met content over actuele ontwikkelingen (o.a. crypto's en beleggen door jongeren).
- Verbeteren inhoud, uitstraling en vindbaarheid online tools en rekenhulpen.

Innovaties

- Toepassen nieuwste communicatie-inzichten en veranderde mediaconsumptie binnen alle kernprojecten, o.a. door corona werd er meer televisie gekeken en vaker naar podcasts geluisterd.
- Verkenning van mogelijkheden om aan te sluiten bij podcasts gericht op specifieke doelgroepen en thema's.
- Toepassing dynamische banners op social media.

In dezelfde tijd
check je
jouw pensioen.

Check het nu!

Partners

Wijzer in geldzaken is een initiatief van het ministerie van Financiën, waarin partners uit de financiële sector, de wetenschap, de overheid en onderwijs-, voorlichtings- en consumentenorganisaties hun krachten bundelen om financiële fitheid in Nederland te bevorderen.

Partneroverzicht

Autoriteit Financiële Markten

De Nederlandsche Bank

Ministerie van Financiën

Ministerie van Financiën

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

*Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid*

*Nationaal Instituut voor Budget-
voorlichting*

*Nederlandse Vereniging
van Banken*

Pensioenfederatie

Verbond van Verzekeraars

Bijlage I. Inzet Wijzer in geldzaken bij de speerpunten

In de koers die Wijzer in geldzaken in mei 2019 lanceerde gaf het platform aan waar zij zich de komende jaren concreet voor gaat inzetten. Een opsomming van deze inzet staat hieronder.

1. Financieel voorbereid op de toekomst

- De partners van Wijzer in geldzaken zetten zich ervoor in dat alle Nederlanders – en vooral kwetsbare groepen – een buffer hebben voor onverwachte uitgaven.
- De partners van Wijzer in geldzaken zorgen er gezamenlijk voor dat tijdens de jaarlijkse Pensioen3daagse de helft van de 55-plussers actie onderneemt ten aanzien van zijn of haar pensioen.
- Jaarlijks selecteert Wijzer in geldzaken een levensgebeurtenis waarvoor het platform gerichte interventies ontwikkelt, waarvan het effect wordt gemeten. Bij succes worden deze interventies opgeschaald.

2. Structurele aandacht voor financiële vaardigheden op school

- Wijzer in geldzaken zet zich ervoor in dat financiële vaardigheden in het onderwijscurriculum van alle onderwijstypen worden opgenomen.
- Wijzer in geldzaken ontwikkelt en verspreidt op effectieve wijze materialen voor alle onderwijstypen, die binnen en buiten de Week van het geld kunnen worden ingezet. De partners binnen het platform consolideren hun inspanningen in het primair onderwijs en zetten de komende jaren stevig in op de onderbouw van het voortgezet onderwijs om eenzelfde bereik te halen. Daarnaast komt er specifiek aandacht voor het middelbaar beroepsonderwijs.

3. Aandacht voor kwetsbare groepen

- Wijzer in geldzaken brengt middels onderzoek in kaart welke groepen risico lopen op financiële problemen en ontwikkelt op basis hiervan een plan, dat in de jaren erna wordt uitgevoerd.
- Wijzer in geldzaken signaleert knelpunten in het beleid van de overheid en in de praktijk van instellingen die ertoe leiden dat kwetsbare groepen in de problemen komen.
- In het programma Financieel Fitte werknemers besteedt Wijzer in geldzaken extra aandacht aan laaggeletterde werknemers, werknemers met een laag en/of wisselend inkomen en werknemers die te maken hebben met een inkomensdaling (bv. door zorg, leeftijd of life event).

4. Verdere krachtenbundeling

- Wijzer in geldzaken haakt gemeenten en grote werkgevers aan bij Financieel fitte werknemers en zorgt ervoor dat financiële fitheid bij meer werkgevers aandacht krijgt.
- De Week van het geld wordt de komende jaren benut om meer gemeenten aan te haken met een breed palet aan preventie-initiatieven. Met als doel dat ten minste

100 gemeenten zichtbaar meedoen aan de Week van het geld.

- Kennisdeling en netwerkfunctie van Wijzer in geldzaken verder uitbreiden naar concrete activiteiten.
- Binnen de kernprojecten Week van het geld en Pensioen3daagse zijn door de samenstelling van deelnemers/partners steeds meer mogelijkheden om de verbinding te zoeken met het project Financieel fitte werknemers.

5. Innovatie en onderzoek

- Wijzer in geldzaken ontwikkelt – met behulp van de expertise van partners – een instrument om financiële fitheid te meten. Hiervoor wordt een nulmeting gehouden en wordt tweejaarlijks de voortgang gemonitord.
- Wijzer in geldzaken onderzoekt de effectiviteit van interventies en stimuleert partijen om dit ook te doen en hun kennis hierover met elkaar te delen.
- Wijzer in geldzaken vervult een spilfunctie bij het innoveren van interventies ter bevordering van financiële fitheid, door onderzoek te initiëren en uit te voeren en door kennisdeling te stimuleren.

Wijzer in geldzaken

info@wijzeringeldzaken.nl

www.wijzeringeldzaken.nl

[@wijzeringeld](https://twitter.com/wijzeringeld)

www.facebook.com/wijzeringeld

nl.linkedin.com/company/wijzer-in-geldzaken

www.instagram.com/wijzeringeldzaken